

**UDRUGA OBITELJI S
KRAJA „4+ Cetinskog kraja“ /
mob. 0989422157 /**

**ČETVERO I VIŠE DJECE CETINSKOG
Luka 7., 21 230 Sinj /
OIB: 38692677629**

Reg.br. udruge: 17003579 /

Matični br. : 2560097 / žiro račun:

HPB HR8223900011100373961

The association of families with four or more children Cetina region

<https://www.4cetinskogkraja.hr>

Uz Dan života 2. veljače 2019. g.-Majčinstvo izvor života i radosti!

1. Što danas jedan muškarac može reći o temi majčinstva i života?
2. Kako krenuti na ovaj put, a svaki put počinje od početaka, sa izvora, od Postanka?

Ad 1)

Tko nam kao muškarcima može zabraniti ili spočitati da govorimo na temu majčinstva? Nitko i sa nikakvim pravom jer smo svi rođeni od majke. Mi se kao muškarci sa majčinstvom susrećemo posredno kao unuci svojih baka, kao sinovi svojih majki, kao braća svojih sestara koje su majke, kao očevi svoje kćeri i supružnici/muževi.

„Jer ti si moje stvorio bubrege, satkao me u krilu majčinu.“(Ps 139,13)

Sva ta životna iskustva nam daju za pravo da o majčinstvu govorimo kao velikom daru, sa zahvalnošću, najprije za vlastiti život, za živote naše braće i sestara, za živote vlastite djece.

Majčinstvo je „Božji dodir na zemlji“ i kroz taj dodir smo svi dobili život i dušu. Svaka majka je tu pred istim upitom koji je bio postavljen i našoj Nebeskoj majci i majci našeg spasitelja Isusa Krista- Mariji koja je na taj poziv i upit odgovorila: „Neka mi bude“. Životu je rekla „DA“.

I naše majke su dale odgovor : „Neka mi bude“ i životu rekle da, a mi smo svjedoci. Hvala majkama, hvala ženama koje su životu rekle DA. Unuci, sinovi, očevi, muževi grlite svoje majke jer su one prve grlile, a vi majke molim Vas grlite svoju djecu da bi osjetili zagrljaj njihovog nebeskog Oca koji vam je dao tu nezamjenjivu, neprocjenjivu i nenaplativu ulogu.

Majčinstvo je dar, Božji dar, najveći dar dan čovjeku, a dar je znak ljubavi, neizmjerne ljubavi, te je zbog te dimenzije dara i **majčinstvo odsjaj te Ljubavi.**

Majčinstvo je dvostruka darovanost- darovanost mogućnosti davanja života i darovanost primanja života u vlastitom tijelu, a tijelo je žene kovčeg saveza i škrinja zavjetna.

Majčinstvo nam najviše govori o daru, darivanju i darovatelju kroz dar- dar ŽIVOTA.

Dar je ŽIVOT, darovatelj je ŽIVOTVORAC, darovanje je NOSITI ŽIVOT u svom tijelu.

Što nam to govori majčinstvo naših baki, majki, supruga/žena, kćeri? Govori nam o uzvišenosti, ljepoti, junaštvu, posvećivanju i žrtvi.

Zato samo možemo zahvalno uskliknuti: „Hvala Vam **herojske majke** za

- **vašu nepobjedivu ljubav,**
- **vaše neustrašivo povjerenje u Boga i njegovu ljubav,**
- **vašu žrtvu vlastitog života!“**

Ad 2)

Kad krećemo na Put , krećemo od početka, od prvog koraka, pa krenimo.

Biblija nam na samom početku na prvoj stranici u prvim redcima govori o zadatku, zadaći ulozi, zapravo velikom daru majke i majčinstva.

Knjiga Postanka 1

„I **reče Bog**: „**Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci-svoj zemlji- i svim gmizavcima što puze po zemlji!“**

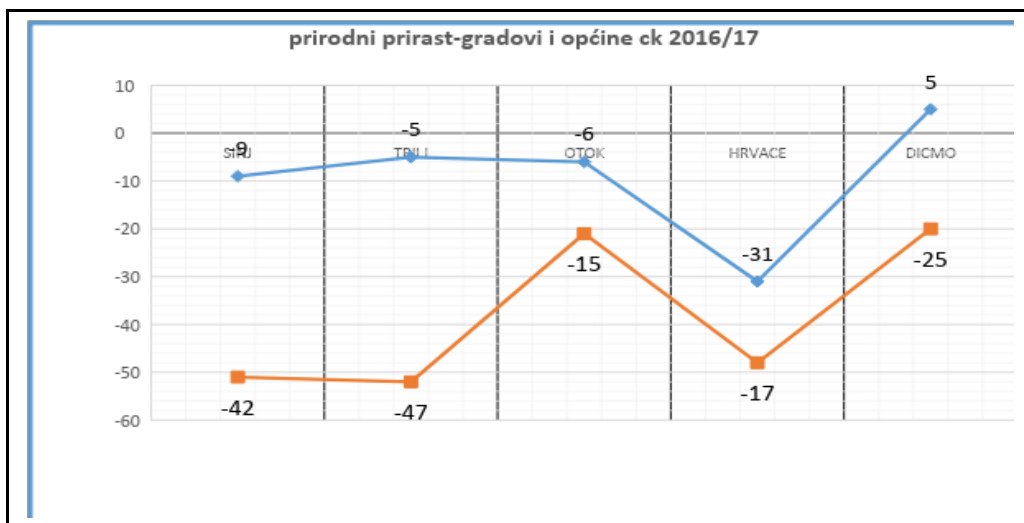
Na svoju sliku stvori Bog čovjeka , na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.

I **blagoslovi ih Bog** i **reče im** : „**Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite!“**

Zato sam kao sociolog izabrao govoriti o majčinstvu iz perspektive demografije, rađanja, braka i djece. Kako se prihvaćanje majčinstva reflektira na našu svakidašnjicu, broj djece i trenutnu demografsku krizu (izumiranje hrvatskog naroda i iseljavanje), koja nije samo loša činjenica nego i prilika za novi početak i novu nadu.

Evo kako stojimo (demografski pokazatelji)

Prema podacima iz DZS-a za 2017 g. negativni prirodni prirast (pad) se i dalje nastavlja i u cetinskom kraju 2017.g. te iznosi -146 stanovnika.

Slika 1 . Plava linija -prirodni prirast 2016.g., smeđa linija-prirodni prirast 2017.g. u gradovima i općinama cetinskog kraja

- **Neki statistički pokazatelji (znakovi) fenomena majčinstva, rađanja, odnosa prema braku i demografskih kretanja**

Institut za migracije je dao analizu gubitaka stanovništva u Republici Hrvatskoj:

1. Tako je od 1991. do 2006. ta brojka bila: **-107.954**
2. Od 2007. do 2016. ta je: **-107.615**

Ukupno: -215.569

Poznati hrvatski demograf A. Akrap daje svoje izračune:

1. Od 1991. do 2006. gubitci stanovništva su : **-112.881**
2. Od 2007. do 2016 gubitci stanovništva su: - **107.615**

Ukupno: -220.496

Tri godine u modernoj i samostalnoj Hrvatskoj kada smo imali pozitivan prirodni prirast su :

- 1990. g. (+3217)
- 1996. g. (+3175)
- 1997. g. (+3537)
- Dramatičan pad broja živorođene djece na godišnjoj razini između 1997. i 2017. godine (u zadnjih 20 godina) :

- 1997- rođenih: **55.501**
- 2016-rođenih: 37.537 (-17.964)
- 2017.g. broj živorođenih je **36.556**

Razlika u broju rađanja na godišnjoj razini: **-18.945**

- Fenomen koji je također jako naglašen je sve starija dob žena pri rađanju, tako je ;
 1. 1997.g majke od **20 do 29** godina u ukupnom rađanju činile su 57,47%
 2. 2016.g majke od **20 do 29** godina u ukupnom rađanju činile su 42,82 % (**pad od 14%**)
- Prosječna starost majke pri prvom porodu u razdoblju od 20 godina (od 1997. do 2016.) se povisila sa 25 na 29 godina (**starije za 4 godine**).
- Značajan indikator vezan za rađanje i majčinstvo koja se reflektira i na demografiju je – dob sklapanja braka:
 - Sklopljeni brakovi bilježe pad
 1. 2007.g. bilo je u RH 23 140 sklopljenih brakova godišnje
 2. 2016.g. bilo je u RH 20 467 sklopljenih brakova godišnje
 - - dob ženika (M) pri sklapanju braka je 31 godina
 - -dob nevjestice (Ž) pri sklapanju braka je 28.5 godina
- Razvodi brakova i njihova pojavnost također su značajan faktor u demografskim kretanjima (ne jedini):
 - Razvodi brakova su porastu uspoređujući zadnjih 10 godina:
 1. 2007.g. bilo je 4785 rastava braka na godišnjoj razini
 2. 2016.g. bilo je 7036 rastava braka na godišnjoj razini (više **31,99%**)

- ✓ Najveći broj rastava (2016 g.) se događa između 10 i 14 godine braka (1259) ili 17,89% od ukupno rastavljenih

-Radi se o generaciji rođenoj od 1970. do 1975. g.

- ✓ Također veliki broj rastava je uočen kod parova iznad 25 godina braka (1193) ili 16,95%

Uočene su kritične godine porasta broja rastava (razdoblja od 5 godina)-2006-2011-2016-**2021**, a razdoblje u kojem će tzv. ratna generacija (rođeni između 1990.-1995.g.) doći u fazu sklapanja braka između 2015.g. - 2020.g.

- **Neki pokazatelji po županijama (2016.g.) : Četiri indikatora:**

1. **indeks smrtnosti-prirodni pad (vitalni indeks)**
2. **živorođeni**
3. **živorođeni izvan braka**
4. **razvedeni brakovi**

Ad.1) Prema „**indeksu smrtnosti**“- najveća prirodna depopulacija prema broju stanovnika (tri županije):

1. Ličko-Senjska (1,26) (vitalni indeks 44,1)
2. Šibensko –Kninska (0,90) (vitalni indeks 52,4)
3. Karlovačka (0,81) (vitalni indeks 55,1)

Ad.2) **Broj živorođenih :**

1. Grad Zagreb – 8.120 rođenih
2. Splitsko Dalmatinska- 4.144 rođenih
3. Zagrebačka županija- 2.759 rođenih

Prema „**indeksu životnosti**“ – najmanji prirodni pad ili prirodni prirast 2016.g. (tri županije):

1. Međimurska (101,2)- (+15)- **jedina županija koja bilježi prirast u 2016.**
2. Grada Zagreb (95,2)- (-408)
3. Dubrovačko-neretvanska (93,5) -(-88)

Prema vitalnom indeksu za 2017.g ova statistika je još poraznija jer nijedna županija ne bilježi prirodni prirast, odnosno sve su u padu (imaju veći broj umrlih od rođenih):

Županije sa najvećim vitalnim indeksom (najmanjim padom) su:

1. Grad Zagreb (-750) -vitalni indeks-(živorođeni na 100 umrlih): 91,5
2. Međimurska (-127)-vit. indeks: 90,3
3. Dubrovačko-neretvanska (-171)-vit. indeks: 87,6

Prema „**indeksu majčinstva**“- prema **najvećem** broju (postotku) **trećeg i svakog sljedećeg djeteta** rođenog u obitelji (tri županije):

1. Međimurska (27,2%)
2. Koprivničko-križevačka (26,55%)
3. Vukovarsko-Srijemska(25,7 %)

Županije sa **najmanjim** postotkom rađanja **trećeg i sljedećeg djeteta** u obitelji:

1. Primorsko–Goranska (10,8 %)
2. Istarska (16,4%)
3. Grad Zagreb (16,4%)

Ad. 3) Županije sa najvećim brojem rađanja **djece izvan braka 2016.g.:**

1. Međimurska (41,5%)
2. Primorsko-Goranska (29%)
3. Istarska (28,4%)

Ad. 4) Županije sa najvećim postotkom **razvedenih brakova 2016.g.:**

1. Sisačko-Moslavačka (51,9%)
2. Grad Zagreb (44,19 %)
3. Primorsko-Goranska (42,94%)

4. Istarska (28,4 %)

- **Prema (vrsti) obliku sklopljenih brakova: građanski i vjerski –podjela županije**

U RH je 2016. g. sklopljeno 20 467 brakova, od čega je omjer sljedeći :

vjerskih 54,52% (11 160), a građanskih 45,47% (9 307)

➤ Tri županije sa **najviše vjerski sklopljenih brakova** i postotak:

1. Požeško-Slavonska (64,87%)
2. Splitsko –dalmatinska (61,08%)
3. Osječko-Baranjska (59,85%)

➤ Tri županije sa **najmanje vjerski sklopljenih brakova** i postotak:

1. Primorsko-Goranska (45,65%)
2. Istarska (46,05%)
3. Sisačko-Moslavačka (46,18%)

- Stanje u županijama prema tzv. "**Abortivnom sindromu**"- broj prekida trudnoće (pobačaji)

Broj pobačaja :

1. Grad Zagreb (914)
2. Istarska (615)
3. Splitsko-dalmatinska (565)

Pobačaji prema broju živorođene djece:

1. Istarska (36,84%)
2. Varaždinska (27,02%)
3. Međimurska (26,64%)

Legalno inducirani (namjerni i ostali) pobačaji prema prebivalištu i broju živorođenih:

1. Istarska (22,22%)

2. Varaždinska (16,37%)
3. Primorsko-goranska (13,86%)

- **Kontraceptivni mentalitet** prema pojavnosti po regijama (izvor HZJZ Ljetopis za 2016.g.):

Intrauterina kontracepcija (tzv. spirala) po županijama:

1. Grad Zagreb (5035)
2. Osječko-baranjska (1729)
3. Primorsko-goranska (1200)
4. Istarska (1099)

Oralna kontracepcija:

1. Grad Zagreb (18610)
2. Istarska (5919)
3. Zagrebačka (5710)
4. Međimurska (5155)

Zlo pobačaja ili "abortivni mentalitet"- odnosno "kultura smrti" i njeni pokazatelji

Broj pobačaja se na sreću u Republici Hrvatskoj smanjuje. Prema službenim statistikama u vrijeme SFRJ u Hrvatskoj se između 1982. do 1986. g. prosječno godišnje vršilo oko 55 000 pobačaja.

Tako je **1987.g.** u Hrvatskoj je bilo preko **57 000** pobačaja (prema Zakonu iz 1978. g. koji je i danas bez izmjena u primjeni).

1990.g. u Hrvatskoj je bilo 46 679 pobačaja (0,84 - broj pobačaja na 1 živorođeno), od toga je bio oko 38 786 (0,70 na 1 živorođeno) namjerno induciranih.

1991.g. u RH (samostalnoj) je bilo oko 40 000 pobačaja.

Od 1991. u Hrvatskoj se bilježi značajan broj pada broja registriranih pobačaja što predstavlja pozitivnu činjenicu i tako nam daje nadu da se izvlačimo iz mentaliteta i "civilizacije smrt", te je 2016. g. u RH je bilo 6. 904 pobačaja (oko 18%) od broja živorođenih (0,18- broj pobačaja na 1 živorođeno).

U 2016. g. od ukupnog broja 6904 pobačaja bio je:

- Spontani (944)-13,7%
- Legalno inducirani-namjerni (2520)-36,5%
- Ostalo (3440)-49,8%

Tako ispada da je 5960 (86,32%) namjernih pobačaja. Kod namjernih pobačaja najviše su ugroženi ili pogođeni prvo dijete (860-odnosno 34,1%) i treće dijete (740-odnosno 29,4%). Prema dobi najviše pobačaja izvrše žene od 30-39 godina (1199 ili 47,58%) te žene od 20-29 godina (861 ili 34,17%).

Iz ovih gore prezentiranih podatka se mogu izvući zaključci ili teze i odgonetnuti kako kao narod stojimo po pitanju vrijednosti obitelji, braka, rađanja i života, odnosno na kojim elementima gradimo svoju budućnost.

„Res ipsa loquitur.“ (Sama stvar govori. Stanje je očito. Činjenice same svjedoče.)

Očito je da je institucija braka u krizi, obitelj trpi mnoge napade i izložena je što tajnim što javnim razaračima koji su prema svemu sudeći ideološko- kulturološkog (duhovnog) karaktera te se zapravo jasno može vidjeti da se radi o sukobu duhova ili kako bi pokojni papa sv. Ivan Pavao II rekao o sukobljavanju **„kulture smrti“** i njenih nositelja i pobornika i **„kulture života“** i njenih nositelja i pobornika.

Posebni izazovi i veliki napadi dolaze od **ideološke i kulturne kolonizacije** preko posebnih **tzv. „ljudsko pravaških“** nasrtaja na život, brak i obitelj: **abortus**- pravo izbora, **kontracepcija** –pravo na tijelo i pravo na odlučivanje o vlastitom tijelu, **rodna ideologija**- pravo na proizvoljno i samovoljno biranje identiteta i pravo na slobodu od pravila, **borbeni feminizam**- pravo na poništavanje spolne razlike i oslobađanje od prirodne determiniranosti, pravo na suverenost vlastite volje (samovolja), **brak za sve**- homoseksualni brak, **pravo na „ljubav“**- **tzv.3P sindrom**- pornografija, pedofilija i prostitucija, itd.

Najveći stradalnici (najranjivija skupina) u ovom boju koji vječno (od samih početaka) traje su djeca (nerođena i rođena) i naravno majke, odnosno žene. Ovi fenomeni i događanja se mogu rasvijetliti i rečenicom iz Biblije: 'Nato Jahve, Bog, reče zmiji:.. „**Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvog i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.**“

Zato sa psalmistom vapim i molim:

„Ispitaj me Jahve, iskušaj me, istraži mi bubrege i srce.“ (Ps 26,2)

Moderno vrijeme (21.st.) pred majčinstvo i roditeljstvo (obitelj) općenito postavlja velike izazove i zato je majkama potrebna podrška, pomoć i priznanje jer ne može samo svojim snagama i sredstvima odgovoriti na te izazove.

Stanimo zajedno i bez straha se odlučimo za taj duhovni boj, jer kad nam bude postavljeno pitanje: "Adame gdje si?" Koji će biti moj/tvoj odgovor?

Sinj, 03.02. 2019.g.

Miljenko Marić, prof.

Udruga obitelji s četvero i više djece Cetinskog kraja